

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยกล่าวคือ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร เพื่อศึกษาผลด้านเศรษฐกิจและสังคมของการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร

1. บทสรุป

ผลของการวิจัยพบว่า

บทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีเป็นอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 67 และ 68 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2546 และการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 การน้อมนำแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการพัฒนา นับเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2549 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำคำ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ได้จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนกลุ่มอาชีพของเกษตรกรหลายกลุ่มทั้งในด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน การหาวัสดุอุปกรณ์ และด้านเงินทุนในการผลิต เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำคำ มีทั้งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ และบางกลุ่มก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สำหรับผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร มีรายละเอียดดังนี้

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร พบว่า เริ่มตั้งแต่บทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาหรือการบรรจุแผนงานพัฒนาอาชีพไว้ในแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณ และปัจจัยการผลิต ตลอดทั้ง

ให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำ มีการติดตามประเมินผล และมีการสร้างเครือข่ายหรือประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนด้วย

ปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร

ปัญหาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งรองลงมาจากปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ คือ ปัญหาการให้ความรู้ การเข้าไปให้คำปรึกษาแนะนำ หรือให้การฝึกอาชีพแก่เกษตรกรไม่จริงจัง และสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเกษตรกรยังไม่เข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการผลิต เช่น การเพาะเห็ด การเลี้ยงปลา การเลี้ยงโคเนื้อให้ถูกวิธี ตลอดจนการบันทึก การทำบัญชี ขาดการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนา การขาดการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง และต่อเนื่องขององค์การบริหารส่วนตำบล ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการติดตามประเมินผลกลุ่มอาชีพแต่ก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ และกลุ่มธนาคารปู เช่นเดียวกับการสร้างเครือข่ายหรือประสานความร่วมมือกับองค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน และเอกชน ก็ยังมีน้อย

ผลด้านเศรษฐกิจและสังคมของการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลจากการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มเพาะเห็ด มีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณเดือนละ 10,000 บาท กลุ่มเลี้ยงปลา มีเงินรายได้เพิ่มขึ้นแต่ไม่แน่นอนและใช้จ่ายหมุนเวียนภายในครัวเรือนเท่านั้น กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายโคเนื้อโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 5,000-10,000 บาท กลุ่มธนาคารปู มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉลี่ย ประมาณเดือนละ 5,000-10,000 บาท ในด้านทรัพย์สิน พบว่า กลุ่มอาชีพมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจากการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำเงินรายได้จากการส่งเสริมอาชีพไปรวมกับเงินรายได้จากการประกอบอาชีพหลักและนำไปซื้อทรัพย์สิน เช่น รถไถ รถไถเดินตาม รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ในประเด็นการมีส่วนร่วม พบว่า สมาชิกยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ผลด้านสังคม พบว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติและเป็นเพื่อนบ้าน มีความสนิทสนมกันดี ทำให้ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง มีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกลุ่มอาชีพที่ได้ประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ และกลุ่มธนาคารปู เนื่องจากสมาชิกกลุ่มมีผลการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงานจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่ และมีสมาชิกกลุ่มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

แต่สำหรับกลุ่มอาชีพที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงปลา และกลุ่มเพาะเห็ด เนื่องจากมีปัจจัยที่ผลกระทบต่อการผลิตหลายประการ ทำให้กลุ่มประสบปัญหาการขาดทุน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง และมีสมาชิกกลุ่มบางรายต้องเลิกกิจกรรมไป

แนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร

แนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร ได้แก่ การบรรจุแผนพัฒนาอาชีพไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล การส่งเสริมให้เกษตรกรในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การจัดหาทุนหรือเพิ่มงบประมาณ หรือระดมเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุนให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร การส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ อย่างจริงจังและสม่ำเสมอ รวมทั้งควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ และควรสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย มีดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการศึกษาพบว่า ในการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้พบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหรืองบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญประการหนึ่ง และมีผลทำให้กลุ่มอาชีพดำเนินการผลิตไม่ได้เต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ กลุ่มธนาคารปู กลุ่มเลี้ยงปลา และกลุ่มเพาะเห็ด ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีนโยบายในการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการผลิตของกลุ่มอาชีพ

2) จากผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการบรรจุแผนพัฒนาอาชีพไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การส่งเสริมอาชีพไม่ชัดเจน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรบรรจุแผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยังมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุกขั้นตอนน้อยมาก เริ่มตั้งแต่การมองปัญหา ความต้องการ การร่วมวางแผน การติดตาม ประเมินผล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มาขอรับบริการ เช่น กลุ่มอาชีพ ต่างๆ ให้มากขึ้น จึงจะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จผลดีได้

4) จากผลการวิจัยพบว่า ในการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรนั้น ผู้ส่งเสริมควรพิจารณาถึงปัจจัยการผลิตทางชีวภาพ เช่น แหล่งน้ำ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และด้านสังคม เช่น แรงงาน และควรคำนึงถึงปัจจัยการผลิตที่จำเป็นสำหรับกลุ่มอาชีพด้วย เช่น กลุ่มเพาะเห็ด ต้องการอุปกรณ์วัสดุ อุปกรณ์ การป้องกันโรคไรไขปลาเข้าทำลายดอกเห็ด น้ำบาดาลสำหรับรดเห็ด รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ในการเพาะเห็ดที่มีราคาค่อนข้างสูง สำหรับกลุ่มเลี้ยงปลา ควรสนับสนุนพันธุ์ปลาและหัวอาหารปลาที่ราคาถูก กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ ต้องการวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อยราคาถูก เป็นต้น

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร

2) ควรทำการวิจัยประเมินผลกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อต้องการทราบผลของการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ